

LÄHEMAD ÜRITUSED

Kolmapäeval, 6. oktoobril kell 1200 – ESAS-i Tallinna osakonna korraldamisel **koolituspäev Riigiarhiivis** Tallinnas, seekord uues hoones Madara tn. 24. Õppusele (viib läbi arhivaar Kadri Metsaots) lisaks saab näha maja ja kuulda seal leiduvast.

Neljapäeval, 21. oktoobril kell 16.00 – ESAS-i Tallinna osakonna **seltsiõhtu** Kalevi sportlasklubis.

Laupäeval, 23. oktoobril kell 12.00 – Eesti Spordimuuseumis avatakse kergejõustiku 95. sünniaasta puhul **näitus** ja toimub „**Paiskajate päev**“, kuhu oodatakse endisi kuulitõukajaid, odaviskajaid, ketta- ja vasaraheitjaid.

Kolmapäeval, 3. novembril kell 12.00 – ESAS-i seltsipäev Eesti Spordimuuseumis. Olümpiamuljeid tuleb jagama ühena kolmest eestlasest vabatahtliku abilisena Ateenas käinud **Kalju Pluutus**.

Neljapäeval, 18. novembril kell 15.00 – ESAS-i Tallinna osakonna korraldamisel Eesti Filmiarhiivis Tallinnas, Ristiku tn. 84 vanade **kergejõustikufilmide vaatamine**.

Pühapäeval, 28. novembril kell 12.00 – ESAS-i **15. aastapäeva tähistav aastakoosolek ja V teaduskonverents** Eesti Spordimuuseumis.

Konverents on olümpia-aasta puhul loomulikult olümpiateemaline ja on oodata mitmeid huvitavatel ettekandeid, kuid veel on võimalus pakkuda oma teema välja hiljemalt oktoobri 15. oktoobriks. Tallinnast on kavas organiseerida konverentsile ühistransport, mis lähtub hommikul kell 9.00 Sakala keskusest. Oma osavõttust palume teatada Tallinna osakonna juhatusele hiljemalt 18. novembril. Mujalt saabuvatele seltsi liikmetele tasutakse sõidukulud avalduse (koos sõidupiletitega) esitamisel.

Teisipäeval, 30. novembril kell 11.00 – Viljandimaa V spordiajaloo päev Viljandi Maavalitsuse saalis, kus jätkatakse Mulgimaa spordielu käsitlemist ajavahemikul 1945 – 1965.

Kolmapäeval, 8. detsembril 12.00 – ESAS-i seltsipäev Eesti Spordimuuseumis. Päeva esineja on täpsustamisel, kuid saab kahtlemata olema huvipakkuv persoon.

NB! NB! NB! Teatajas ilmunud informatsiooni seltsi ürituste kohta palume võtta osalemise kutsena, sest postikulude kokkuhoiu vajaduse tõttu ei pruugi iga ürituse kohta eraldi kutset järgneda.

KROONIKA

EESTLASTE SPORDIJÄLGEDEL KANADAS

Enn Mainla

Välis-Eesti spordielu on olnud mitmes piirkonnas üsnagi rikkalik ja jätnud sügava jälje ka kohaliku maa spordilukku. Üks aktiivsemaid spordipiirkondi on kahtlemata Kanadas Ontario või täpsemalt Toronto. Seal tegutses 1951. aastast pikka aega mitmekülgne eestlaste spordiühendus – Eesti Spordiselts Kalev Torontos. Kalev küll oli selle aasta mais sunnitud oma tegevuse lõpetama, kuid edukalt jätkavad tööd naisvõimlemisega tegelevad Kalev Estienne Evelyn Koobi ja Ritmika Annely Riga juhtimisel, võrkpallurid, maletajad jt.

Evelyn Koop

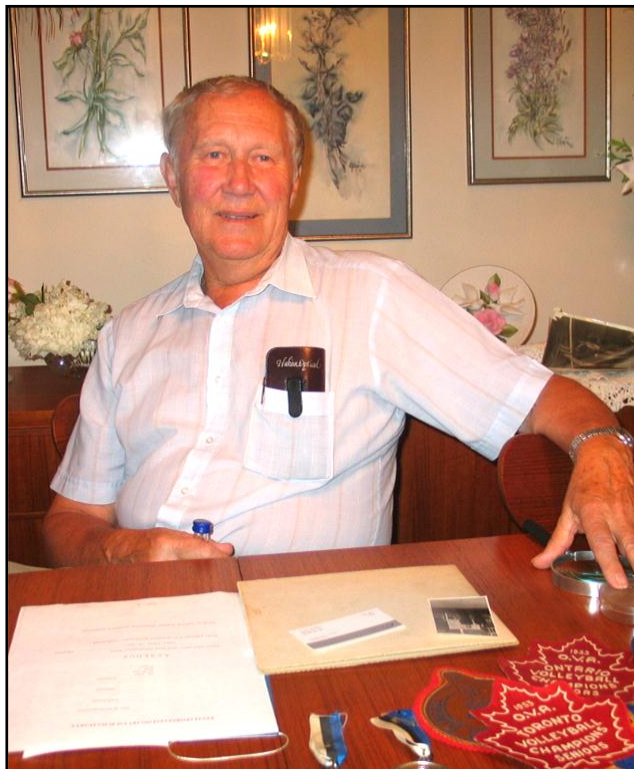
Annely Riga

Kuna Eesti Spordimuuseumi on pagulaste spordist senini jõudnud ainult pisku, on lähiaastatele planeeritud projekti “Välis-Eesti spordi kaardistamine” läbiviimine, mis annaks võimaluse koostada vastav ülevaatenäitus ja välja anda teemakohaseid trükiseid. Loomulikult on meie selts muuseumile selles ettevõtmises sobiv koostööpartner ja esimeseks sammuks oligi artikli autori ja ESM teadussekretäri Kalle Voolaidi visiit Toronto eestlaste juurde, mis sai teoks tänu Eesti Kultuurkapitali toele ja paljude vastuvõtjate lahkele abile. Eriti tahaks rõhutada Jüri Danieli ja Hans Moksi aktiivset tegutsemist reisi kordamineku heaks ning Tartu College'i ja Jüri Nurmbergi osa kohapealsete olmemurede lahendamisel. Kaksteist kohalviibitud päeva olid täidetud kohtumistega paljude spordiinimestega, mida jäi meenutama paarkümmend tundi CD-le talletatud intervjuusid ning hulgaliselt spordiauhindu, trükiseid, fotosid... Veelgi olulisem – Kanada eestlaste hinge jäi idanema teadmine, et nende teod spordirajal pakuvad suurt huvi Eesti Spordimuuseumi jaoks, mis loodetavasti toob lähemal ajal sealtkandist muuseumisse spordiajaloolise sisuga saadetisi. Esimesed ongi juba kohale jõudnud, Toronto Kalevi asutajaid ja 50 aasta tegevusest raamatu kokku pannud Elmar Hermann ning 1933. aasta Eesti parima sportlase Nikolai Kütise hea sõber Udo Mällo käisid juba ise Tartus kohal.

Esimene kohtumine Torionto eestlastega toimus Tartu College'is 21. juulil. Vasakult: Gunnar Kenneth Lomp, Hans Moks, Jüri Daniel, Ants Aug, Mai Kreem, Helgi Pedel, Elmar Hermann, Taimo Pallandi ja Kalle Voolaid

ESAS sai Kanadast oma ridadele ka täiendust, liikmeks astusid peamiselt pallimängudega tegelema Ants Aug ja Jaan Schaer ning nii mõnigi endine spordimees jäi veel mõtlema oma võimaluste üle kaasa lüüa. Loodame, et liikmeskonna laienemine maailma eri nurkadesse toob meile lähemale laiali pillutatud eestlaste sporditeod.

Ants Aug

Jaan Schaer

SUVEKOOL

Ille Palm

ESAS-i kolmas suvekool toimus 7.–8. augustil 2004, ka seekord Tartu spordiveteranide suvekodus Peipsi ääres Lagedil. Kohale saabus 24 inimest, neist Tallinnast 8, Tartust 11, Kohtla-Järvelt 3 ja Võrust 2.

Suvekooli seekordseks teemaks oli **“Spordistatistika spordiajaloolase töös”**. Esimeses koolitunnis andis ESAS-i Tallinna osakonna esimees **Rein Järva** ülevaate spordistatistika olukorrast Eestis põhiliste (olümpia) spordialade kaupa. Selgus, et mõnedel aladel (näiteks kergejõustik, orienteerumine, maadlus, jalgrattasport) on ala ajalugu ja statistika kaunis hästi uuritud. Samas on alasid, mida pole üldse uuritud ega paista ka uurijaid (aerutamine, judo, võrkpall). Enamusel teistel aladel on midagi tehtud, kuid ebapiisavalt. On ilmunud rohkesti erinevaid alasid käsitlevaid raamatuid, mille seas Eesti Spordi Aastaraamatud on unikaalsed kogu Euroopas. Siiski on paljud trükised suhteliselt vanad. Meil on väga tugevaid statistikuid (J. Maidlo, E. Teemägi jt).

Rein Järva tegi ka rohkesti ettepanekuid, nende seas:

- * inventeerida alade kaupa, mis seni tehtud;
- * teha internetti sportlaste register;
- * talletada digitaalselt sporditulemused läbi aegade;
- * digitaliseerida spordiajakirjandus läbi aegade;
- * püüda äratada noortes huvi spordistatistika vastu;
- * vajaksime väikest Eesti Spordi Entsüklopeediat;
- * oleks vaja uuesti teha spordiaastaraamat 1921–1939.

Selgusetuks jäi, kes seda kõike teeks.

“Õpetaja” Rein Järva viib läbi esimest koolitundi

Sõna võtsid **Kaljo-Mihkel Johannes**: matkaspordi kronoloogia on arvutis, ja **Märt Ibrus**, kes on koostanud arvutiprogrammi korvpallitulemuste jaoks.

Esimese päeva teises koolitunnis rääkis **Erlend Teemägi** kergejõustiku statistikast, tutvustades raamatutena ilmunud Eesti kõigi aegade edetabeleid (kokku viis, neist viimane 2004. aastal). Kõneleja tõstas järjekordselt küsimuse vajadusest selgelt defineerida, kes oma tulemustega võivad olla ede- ja rekordite tabelites.

Haigestumise tõttu ei saanud kahjuks osaleda Juhan Maidlo ja seepärast täitis teise päeval kolmandat koolitundi ESAS-i esimehe **Enn Mainla** põhjalik ülevaade oma äsjatoimunud reisist Kanadasse eesmärgiga tutvuda ja koguda sealsetid eestlasi puudutavaid spordialaseid materjale. Ühtlasi jutustas ta kokkupuudetest/kohtumistest sealsete spordiinimestega.

Kogu koolitundidest ülejäänud aeg kulus traditsiooniliselt sporditundidele, mis tähendas kaheksa 3-liikmelise võistkonna vahelisi võistlusi pentaque`is, nooleviskes, komplekses nn karuvõistluses (keegel korvpalliga, granaadi täpsusvise ja korvpalli vabavisked; idee autor **Roman Karu**) ja sporditeemalises mälumängus. Võistkonnad moodustati loosi teel tingimusega, et igas neist oleks üks naisterahvas.

Turniirisüsteemis, kuid kümne punktini mängitud pika pentaque`ipäeva võitis viie võiduga võistkond AGNES: Agnes Sirkel (Trt), Uno Aava (Tln) ja Arvo Kruus (K-Järve). Viis võitu sai ka võistkond ILLE: Ille Palm, Aarne Peterson (mõl. Trt) ja Ilmar Taluste (K-Järve). Kolmas oli nelja võiduga võistkond VICTORIA: Helju Mainla, Hannes Onno (mõl. Trt) ja Märt Ibrus (Tln).

Nooleviskes oli võistkondlikult parim AGNES (900st võimalikust 498 punkti). Individuaalselt võitsid Agnes Sirkel (300st 176 punkti) ja Rait Männik (Trt, 204 punkti).

Karuvõistluses said võrdselt punkte VIIVA: Viive Reesaar (Tln), Arvo Lekk (K-Järve) ja Aare Oja (Trt) ja VICTORIA. Individuaalselt võitsid Helju Mainla ja Aare Oja.

Mälumängus (korraldas Rein Järva) sai esikoha võistkond VIIS: Mai Luik, Roman Karu ja Rait Männik (kõik Trt).

Kõigi alade kokkuvõttes võitis kahepäevased võistlused AGNES. Teise koha sai VIIVA ja kolmanda ILLE.

Sporditunde ilmestas rõõmsameelne hasart sõltumata vanusest, tervisest ja sportlikust minevikust-olevikust.

Osavõtjate vaimu ja sportlikku indu toitsid köögist Helju Mainla ja Agnes Sirkel. Võistluspaigad seadis korda Lagedi peremees Roman Karu. Tänu neile!

Suvekool lõppes diplomite, auhindade ja tänukirjade jagamisega ESAS-i esimehe Enn Mainla poolt. Enn, kes oli kogu ürituse korraldaja ja ka läbiviija, tegi seda suurepäraselt. Ja kuigi ta ei saanud selle eest ühtegi tänukirja, võib ta kindel olla suvekoolis käinute tänus ja järgmise kooli ootuses.

TIIT LÄÄNE JAGAS OLÜMPIAMULJEID

Ille Palm

ESAS-i 8. septembri seltsipäevale Eesti Spordimuseumi oli **Tiit Lääne** muljed Ateena OM-lt tulnud kuulama 26 inimest.

Elavas vestluses tõi Tiit Lääne esile oma tähelepanekuid OM üldisest korraldusest ja 21 alalt, mida ta külastas. Ta rääkis, et võistluspaigad olid väga head, kuigi veel maikuuks polnud paljud neist valmis. Neid mängu võib pidada parimateks, eriti turvalisuse ja hästi toimunud transpordi tõttu. Üks väheseid negatiivseid asju oli see, et maraton oli viidud Marmorstaadionile, samuti tekitas mõningast segadust kuulitõuke toimumine Olümpias.

Tiit Lääne tõstis esile hiinlaste suurt edu neil mängudel, eriti individuaalaladel. Kavatakse ümber vaadata OM programm, kuid Pekingi mängud toimuvad veel sama programmiga. Ateenas oli abiks 40 000 vabatahtlikku kogu maailmast, Hiina kavatab neid rakendada 100 000.

Tiit Lääne avaldas arvamust, et Eesti võib oma esinemisega rahul olla. Samal ajal olid need näiteks Soomele kõigi aegade kehvemad mängud. Arvatavasti mõjub veel Lahti dopinguskandaal, eriti sponsoritele. Meile edukad alad olid kergejõustik, judo ja sõudmine, enim ebaõnnestusid jalgratas, ujumine, tennis.

Kahju oli leedukatest korvpallis. Väga huvitavate aladena tõstis kõneleja esile veel tõstmise üliraskekaalu, trekisõitu, veepalli, võrkpalli ja rannavõrkpalli. Tundub, et Eesti võistkonnad mängudes ei jõua OM-le, Eesti esineb individuaalaladel paremini.

Pealtvaatajaid oli kõikjal palju. Kergejõustikus ka seetõttu, et ka enamus eelvõistlusi toimus õhtul. Küsimusele dopinguskandaalide kohta ütles Tiit Lääne, et mõningaid kahtlusaluseid võistlejaid jälgiti rohkem ja et Ungari võetakse selles suhtes erilise jälgimise alla.

Tiit Läänel oli kaasas huvitavaid OM materjale.

Fotod: 7x Enn Mainla

Värskelt kivisse raiutud Ateena medalistid Jüri Jaanson, Aleksander Tammert, Indrek Pertelson ja Põltsamaal Sõpruse pargi ning sinna skulptuuriansambli "Tee olümposele" rajamise hing Ants Paju 10. septembril 2004

TALLINNA OSAKONNA KULUBIÕHTU

Rein Järva

Tallinna spordiajaloolased kohtusid uuel hooajal esimest korda neljapäeva, 23. septembri õhtupoolikul Kalevi sportlasklubis. Kohal olid pooled pealinna ligi 50-liikmelisest perest.

Otsustati kohtuda kord kuus iga kuu kolmandal neljapäeval kl. 16.00, hooajal kokku seitsmel korral: järgmine kord 21. oktoobril, edasi 18. novembril, 20. jaanuaril, 17. veebruaril, 17. märtsil ja 19. mail. Informatsiooni jagamise tunnis tõdeti veel, et vahepeal on olnud edasiminekut "Eesti Spordi Aastaraamatu 1940–1955" koostamisel. Eesti Kultuurkapital on projekti rahaliselt toetanud ja tänu sellele käib juba spordialade tulemuste elektrooniline tekstitöötlus. Ometi on veel real spordialadel koostamine pooleli või algusjärgus. Autoritel on viimane aeg tööga kiirustada.

Edasi järgnes kohtumine "külla" saabunud meie oma liikme **Heino Sisaskiga**, Eesti spordijuhiga aastail 1964–1974, kes meenutas oma spordijuhiks olemise aastaist kolmesid olümpiamänge ja Eesti–Soome spordisilla ehitamist. Emotsionaalne etteaste pakkus kuulajaile huvi.

INFO LIIKMEMAKSUST

Julgeksime meelde tuletada **liikmemaksu** neile, kellel on võlgnevusi. Eesti Spordiajaloo Seltsi põhikiri näeb ette, et liikmed täidaksid üht põhikohust seltsi ees – maksaksid tähtaegselt, s.o. jooksva aasta kestel ära seltsi liikmemaksu, mis möödunud aastal täiskogu otsusega kinnitati **töötavatele liikmetele 50 krooni ja pensionäridele 25 krooni aastas** (kuni aastani 2004 oli see töötavatel tegevliikmetel 25 ja pensionäridel 10). Liikmemaksu on võimalik tasuda või saata seltsi juhatusele (Tallinna osakonna liikmetel oma osakonna laekurile) ehk ka seltsi raamatupidamist korraldavale Eesti Spordimuuseumi pearaamatupidajale Hilja Nõmmoole (Tartu, Rütli 15, ruum 314) või seltsi esimehele Enn Mainlale (samas, ruum 316, tel. 07/300754, fax 07/300763, E-mail: esas@spordimuuseum.ee). Loomulikult on kõige parem liikmemaks kanda üle **Eesti Spordiajaloo Seltsi arveldusarvele nr. 10152001602002** Eesti Ühispanka (kood 401).

□ □ □ □ □ □ □

**Eesti Spordiajaloo Selts tänab Eesti Kultuurkapitali
seltsi tegevuse toetamise eest!**

□ □ □ □ □

**Eesti Spordiajaloo Seltsi Teataja nr 31
koostas ja toimetab Enn Mainla**